

Drechtsteden

datum

7 november 2011

bestuurlijk pfh

Dhr. E. v.d. Burgt

akkoord best. pfh. d.d.

7 november 2011

steller

Ted Willemsen

doorkiesnummer

7018

e-mail

tch.willemsen@drechtsteden.nl

Onderwerp

Wetswijziging WWB 2012

Bijlagen

Informatienotitie wetswijziging WWB 2012

Gevraagde beslissing

Kennis nemen van de wijzigingen van de Wet werk en bijstand met ingang van 1 januari 2012.

Verdere procedure

Deze wetswijzigingen hebben ook gevolgen voor de verordening Werk en Inkomen Drechtsteden. Tevens dient een verordening met betrekking tot de bijzondere bijstandsverlening in verband met de maatschappelijke participatie van schoolgaande kinderen te worden opgesteld. Deze verordening en een wijzigingsbesluit inzake de bestaande verordening worden later aangeboden.

Communicatie

Over de wijziging van de Wet werk en bijstand zullen (nieuwe en bestaande) klanten en intermediaire organisaties worden geïnformeerd via de gebruikelijke communicatiekanalen.

Financiële consequenties

Deze wetswijziging betekent een besparing op de Rijksuitgaven aan bijstand/inkomende deel. De gevolgen van deze besparing zijn door het ministerie doorgerekend in het voorlopige macrobudget 2012. Tevens zijn er gevolgen voor het gemeentefonds. Het daarin opgenomen budget bijzondere bijstand wordt enerzijds verlaagd in verband met de normering van de categoriale bijzondere bijstand en anderzijds verhoogd in verband met een verwachte stijging van het aantal individuele aanvragen om bijzondere bijstand door kwetsbare groepen.

Hierover bent u eerder geïnformeerd in het kader van de aangepaste begroting 2012 en het memo over de gevolgen van de miljoenennota.

Toelichting

Met deze wetswijziging wil het kabinet het activerend karakter van de Wet werk en bijstand versterken. Klanten worden meer aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan. De maatregelen bevorderen het aanvaarden van werk.

De belangrijkste wijzigingen zijn :

- het invoeren van een gezinsnorm en huishoudinkomenstoets voor ouder(s) en inwonende meerderjarige kind(eren);
- de aanscherping van de bijstandsvoorwaarden en sancties voor jongeren onder de 27 jaar, waaronder een actieve wachttijd van 4 weken bij de uitkeringsaanvraag;
- de normering van de inkomensgrens voor categoriale bijzondere bijstand op 110% van de toepasselijk bijstandsnorm;
- de bevoegdheid om aan bijstandsgerechtigden een tegenprestatie naar vermogen te vragen door het laten verrichten van onbetaalde maatschappelijk nuttige werkzaamheden.

Wetswijziging WWB 2012

Inleiding

Vooruitlopend op de Wet werken naar vermogen – die naar verwachting in 2013 in werking treedt – wijzigt in 2012 de Wet werk en bijstand op een behoorlijk aantal punten.

De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel “tot wijziging van de Wet werk en bijstand en samenvoeging met de Wij” op 11 oktober 2011 aangenomen. De verwachting is dat, wanneer begin december de stemming in de Eerste Kamer plaatsvindt, er een meerderheid akkoord gaat met de wetswijziging, mede dankzij een aanpassing van het oorspronkelijk wetsvoorstel. Met deze wijzigingen is een flinke besparing op de overheidsuitgaven beoogd.

Uitgangspunten

“Werk is de basis voor zelfstandigheid, het benutten en ontwikkelen van talenten en vaardigheden en de beste manier om uit armoede te komen. De Wet werk en bijstand dient daarom optimaal activerend te zijn richting werk”, stelt het kabinet in de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel. De aanscherping van de Wet werk en bijstand kenmerkt zich door:

1. De eigen verantwoordelijkheid van de burger meer centraal te stellen.
2. Het activerende karakter en de vangnetfunctie van de Wet werk en bijstand verder te versterken, waardoor de deelname aan de arbeidsmarkt wordt bevorderd.

De belangrijkste wijzigingen worden nu achtereenvolgens behandeld.

Gezinsnorm en huishoudinkomenstoets

Ouders en inwonende meerderjarige kinderen moeten straks gezamenlijk 1 uitkering, de gezinsuitkering, aanvragen. Er wordt niet meer alleen gekeken naar het inkomen en vermogen van de ouders onderling, maar ook naar de middelen van inwonende meerderjarige kinderen. Er is recht op (aanvullende) bijstand indien het gezamenlijk inkomen van ouders en meerderjarige kinderen - het huishoudinkomen – onder de gezinsnorm ligt. De gezinsnorm bedraagt 100 % van het referentieminimumloon. Dit betekent dat er geen recht op bijstand meer is voor individuele gezinsleden. Dit geldt tevens voor het recht op bijzondere bijstand.

Onder een gezin wordt voortaan verstaan:

- Gehuwden. Dit kunnen ook ongehuwd samenwonenden zijn.
- Gehuwden met hun minderjarige en meerderjarige kinderen, die hun hoofdverblijf in dezelfde woning hebben
- Alleenstaande of alleenstaande ouders met hun inwonende meerderjarige kinderen.
- Indien bij de inwonende meerderjarige kinderen ook hun kinderen inwonen – de kleinkinderen - vallen deze ook onder hetzelfde gezin.
- Ook de eventuele partner van het meerderjarige kind, dat in dezelfde woning verblijft, wordt als gezinslid aangemerkt.

Niet onder de gezinsnorm vallen:

- inwonende meerderjarige kinderen die studeren en een inkomen onder de € 1023,42 per maand hebben;
- zorgbehoevende gezinsleden met een AWBZ-geïndiceerde zorgbehoefte van minimaal 10 uur per week, waarbij een ander gezinslid in deze zorgbehoefte voorziet.

Voorbeelden

Een echtpaar heeft zelf geen middelen van bestaan maar woont samen met een zoon van 35 jaar in een woning. De zoon werkt en verdient een netto maandinkomen van € 1600,- per maand. Deze zoon verdient meer dan de bijstandsnorm voor een gezin. Er is geen recht op bijstand.

Een alleenstaande vrouw werkt parttime en verdient € 500,- netto per maand. Haar thuiswonende dochter van 28 jaar is werkeloos. Bij een gezamenlijk beroep op de bijstand wordt het inkomen van de moeder in mindering gebracht op de gezinsbijstand.

De invoering van deze gezinsnorm heeft ook gevolgen voor de aflossing van schulden. Omdat de bijstand gezamenlijk toekomt aan ouders en inwonende meerderjarige kinderen, kunnen schuldeisers van ouders of inwonende meerderjarige kinderen beslagleggen op deze uitkering en daarmee betalen ouders of meerderjarig kind indirect mee aan de aflossing van de schulden van de ander. Bij berekening van de beslagvrije voet – dat is het deel van het inkomen waarover de schuldenaar na beslag vrij te beschikking houdt – wordt in deze situaties uitgegaan van het gezamenlijk gezinsinkomen.

Er kan overigens geen beslag gelegd worden op het inkomen van andere gezinsleden: ouders en meerderjarige kinderen worden niet aansprakelijk voor de schulden van de ander. Dit betekent bijvoorbeeld dat in de situatie dat er geen recht op bijstand is omdat de ouders een inkomen boven de bijstandsnorm voor een gezin ontvangen – de schuldeisers van het inwonend meerderjarig kind de vordering niet via beslag op het inkomen van de ouders kunnen innen.

Jongeren onder de 27 jaar

De Wet investeren in jongeren komt te vervallen. Voor jongeren onder de 27 jaar komen speciale bepalingen in de Wet werk en bijstand, die grotendeels overeenkomen met het vervallen Wij-regime.

Om de eigen verantwoordelijkheid van jongeren te benadrukken, vindt er wel een omkering plaats: gemeenten doen niet langer een werkleeraanbod aan jongeren maar het initiatief komt bij de jongere te liggen. Zij moeten aantoonbaar zelf actief op zoek naar werk of een opleiding. Daarvoor wordt voor jongeren een wachtperiode van 4 weken ingevoerd. In deze periode is de jongere zelf aanzet. De jongere die niet meewerkt heeft geen recht op bijstand en zal eerst – zonder enige vorm van ondersteuning – nogmaals een periode van 4 weken zelf aan de slag moeten.

Pas na vier weken kan de jongere – die ondanks zijn inspanningen nog (financiële) ondersteuning nodig heeft - een aanvraag om bijstand indienen. Wanneer er recht op een uitkering is, gaat deze in vanaf het begin van de wachtperiode.

Er zijn uitzonderingen op de wachtperiode :

- voor jongeren, die vanuit de WW een beroep op de Wet werk en bijstand doen, begint de wachtperiode al in de laatste 4 weken van de WW-periode;
- aan vluchtelingen, die vanuit de COA-opvang instromen, kunnen in de wachtperiode voorschotten worden verleend.

De Wet werk en bijstand benadrukt dat naast het gaan werken ook het volgen van een opleiding een optie is voor jongeren. Jongeren die een opleiding zouden kunnen volgen, maar dit niet doen, hebben geen recht op bijstand meer.

Tegenprestatie

Gemeenten krijgen de bevoegdheid om een tegenprestatie naar vermogen te vragen van mensen die een uitkering ontvangen. Deze tegenprestatie houdt het verrichten van onbetaald maatschappelijk nuttige werkzaamheden in. De tegenprestatie heeft geen doel in de richting van arbeidsinschakeling of activering. De werkzaamheden moeten afgestemd worden op de mogelijkheden van de persoon en dienen in omvang en duur beperkt te worden, zodat deze activiteiten eventuele werkaanvaarding of re-integratie niet in de weg staan.

Het opleggen van de tegenprestatie brengt de nodige uitvoeringskosten met zich mee, o.a. in verband met handhaving, coördinatie, begeleiding, aansprakelijkheidsverzekering, faciliteiten. De rijksoverheid stelt geen financiële middelen beschikbaar ter compensatie van deze kosten. In de uitwerking van de bestuursopdracht Wet werken naar vermogen zal nader worden ingegaan op de inrichting van de tegenprestatie.

Normering Categorieaal Bijzonder Bijstandsbeleid

Categoriale bijzonder bijstandsregelingen mogen uitsluitend nog gelden voor personen met een inkomen tot 110% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm. In de Drechtsteden geldt alleen voor het SMS-Kinderfonds en de peuterzaalregeling de hogere inkomensgrens van 120%. Individuele bijzondere bijstand blijft wel mogelijk voor personen met een hoger inkomen.

Overige wijzigingen

Verder wijzigen een aantal regels omtrent de verrekening van bepaalde inkomsten en wordt het verblijf in het buitenland gemaximeerd op 4 weken per jaar voor personen met een bijstandsuitkering jonger dan 65 jaar. Nu geldt voor personen met een arbeidsontheffing nog een periode van 13 weken. Voor personen van 65 jaar en ouder wordt de termijn teruggebracht van 26 weken naar maximaal 13 weken per jaar.

Tot slot moet het beleid met betrekking tot het verlenen van categoriale bijzondere bijstand in het kader van maatschappelijke participatie van schoolgaande kinderen in een verordening worden vastgelegd. Dit betreft een formele wijziging van het beleid in de Drechtsteden rondom het SMS-Kinderfonds.

Financiële gevolgen

Het kabinet beoogt met deze wetswijziging een besparing op de Rijksuitgaven te bereiken. De besparing op de bijstandsuitgaven Inkomensdeel, met name te bereiken door het aanscherpen van de gezinsnorm en het invoeren van een huishoudinkomenstoets, zijn door het ministerie doorgerekend in het voorlopige macrobudget 2012. Hierover bent u eerder geïnformeerd in het kader van de aangepaste begroting 2012 en het memo over de gevolgen van de miljoenennota.

Hierbij zijn ook de gevolgen voor het gemeentefonds opgenomen in verband de wijzigingen van het budget bijzondere bijstand. Dit budget wordt enerzijds verlaagd in verband met de normering van de categoriale bijzondere bijstand en anderzijds verhoogd in verband met een verwachte stijging van het aantal individuele aanvragen om bijzondere bijstand. Deze individuele bijzondere bijstandsverlening moet de cumulatie van inkomenseffecten voor kwetsbare groepen verzachten.